

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความนิยมในการไหว้พระสวดมนต์มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ซึ่งการไหว้พระสวดมนต์เป็นลักษณะการสวดเพื่อสาธยายพระคุณของพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ทำให้เกิดอนุสติแก่ผู้ฟัง มุ่งเน้นให้เกิดสมาธิ มีจิตใจเป็นเอกัคคตาธรรม คือ มีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียวแน่วแน่ การสวดมนต์เพื่อเจริญเมตตา จนกลายมาเป็นคติความเชื่อและพิธีกรรมอย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้จากการกล่าวบทนมัสการพระรัตนตรัยก่อนการกล่าวบทอัญเชิญเทพเจ้าต่าง ๆ เสมอ ซึ่งคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ก็เช่นเดียวกัน จึงทำให้มีผู้คนที่สนใจเข้ามาประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มีพลังต่อสู้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิตประจำวัน

การสวดสาธยาย หมายถึง การชี้แจงแสดงเรื่อง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 หน้า 827) ที่ว่าด้วยคำพูด เพื่อให้เกิดความเข้าใจ คำพูดที่ดีควรมีลักษณะเป็นวาจาสุภาษิต ไม่เป็นวาจาทุพภาษิต เป็นวาจาไม่มีโทษ และท่านผู้รู้ไม่ติเตียน ดังที่พระพุทธเจ้ากล่าวถึงลักษณะของคำพูดที่ดีมี 5 ประการไว้ในวาจาสูตร อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต คือ (พระไตรปิฎกเล่มที่ 22, 2539 หน้า 338)

- (1) พูดถูกกาล
- (2) พูดคำจริง
- (3) พูดคำอ่อนหวาน
- (4) พูดคำประกอบด้วยประโยชน์
- (5) พูดด้วยเมตตาจิต

การสวดมนต์เป็นการแสดงออกด้วยคำพูด เป็นการพูดด้วยเมตตาจิต จึงเชื่อกันว่าจะขับไล่ความชั่วร้ายออกไปและนำมาซึ่งสิ่งดีแม้การฟังสวดมนต์ก็ถือว่าจะได้รับอานิสงส์เช่นเดียวกันเหมือนกัน คำพูดถือว่าเป็นตัวแทนของอำนาจที่ปรากฏในอินเดียโบราณ เพราะคำพูดเป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างสวรรค์และโลก แม้จะมีทัศนคติเป็นเช่นนี้กับบทสวดมนต์ พระพุทธศาสนาก็ไม่ได้ปฏิเสธอำนาจของคำจริงที่เปล่งออกมาอย่างซื่อสัตย์จริงจัง คำพูดที่ดีงามประกอบด้วยสาระที่มีประโยชน์และมีความหมาย ก็ถือได้ว่าเป็นมงคล (มงคล, ม.ป.ป. หน้า 262) การสวดข้อธรรมโดย

รูปแบบของการติดต่อหรือการ “เข้าหา” อำนาจศักดิ์สิทธิ์ในศาสนาต่าง ๆ ก็มีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น การติดต่อโดยตรงอย่างการสวดอ้อนวอน การบนบาน หรือการประกอบพิธีกรรมอื่น ๆ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการสวดมนต์โดยเจตนาพระคาถาชินบัญชร เพื่อให้สังคมไทย เกิดสันติสุข สงบ ร่มเย็น และผู้วิจัยมีความเชื่อเลื่อมใส เคยได้เข้าไปร่วมประกอบพิธีกรรมไหว้พระสวดมนต์พระคาถาชินบัญชร ในวัดระฆังโฆสิตารามและวัดอินทรวรวิหาร นำมาสู่ความสนใจอยากศึกษาวิจัย ความเชื่อ และพิธีกรรม ในการสวดพระคาถาชินบัญชรทั้งในวัดระฆังโฆสิตาราม และวัดอินทรวรวิหาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อในการสวดพระคาถาชินบัญชรของวัดระฆังโฆสิตารามและวัดอินทรวรวิหาร
2. เพื่อศึกษาพิธีกรรมการสวดพระคาถาชินบัญชรของผู้ที่มาประกอบพิธีสวด ณ วัดระฆังโฆสิตาราม และวัดอินทรวรวิหาร
3. เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากความเชื่อในการสวดพระคาถาชินบัญชร ของผู้ที่มาประกอบพิธีกรรมการสวด ณ วัดระฆังโฆสิตาราม และวัดอินทรวรวิหาร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรจะศึกษาคือ ประชากรที่เข้ามาประกอบพิธีสวดมนต์พระคาถาชินบัญชรในวัดระฆังโฆสิตาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร และวัดอินทรวรวิหาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มแบบโควต้าได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจากวัดระฆังโฆสิตาราม จำนวน 100 คน แบ่งเป็นชาย 50 คน หญิง 50 คน กลุ่มตัวอย่างจากวัดอินทรวรวิหาร จำนวน 100 คน แบ่งเป็นชาย 50 คน หญิง 50 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความเชื่อ และพิธีกรรม ของผู้ที่มาสวดพระคาถาชินบัญชร ณ วัดระฆังโฆสิตาราม วัดอินทรวิหาร และผลที่เกิดจากความเชื่อของผู้ที่สวดพระคาถาชินบัญชร

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการวิจัย นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

4. ขอบเขตด้านเวลา เริ่มตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. 2549 – มีนาคม พ.ศ. 2550

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบประวัติความเป็นมาของพระคาถาชินบัญชร
2. ทราบ ความเชื่อและพิธีกรรมในการสวดพระคาถาชินบัญชรของคนไทยที่มาประกอบพิธีสวด ที่วัดระฆังโฆสิตาราม และวัดอินทรวิหาร
3. ทราบผลที่เกิดจากการสวดมนต์พระคาถาชินบัญชรของคนไทยที่มาประกอบพิธีสวด ณ วัดระฆังโฆสิตาราม และ วัดอินทรวิหาร
4. ข้อมูลและหลักการสวดพระคาถาชินบัญชรเป็นแนวทางในการปฏิบัติและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสังคมสงบสุขขึ้น
5. เป็นแนวทางให้คนในสังคม และเยาวชนได้นำรูปแบบ การสวดพระคาถาชินบัญชร ไปปฏิบัติพัฒนาช่วยสังคมให้ดีขึ้น